

LONDON - RADIO

NR. 9 - 4 ÅRG.

MANDAG 24 JANUAR 1944

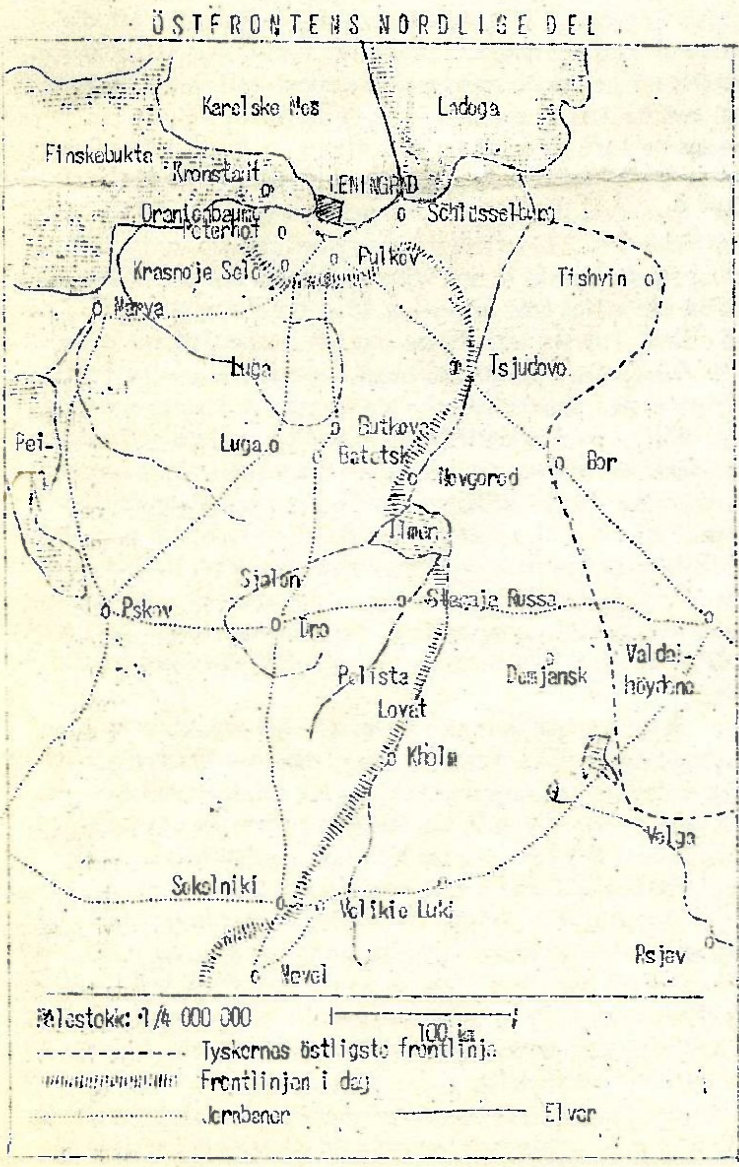
"HITLER BESKYDDER DANMARK"

I en tid da voldsaktens overgrep i vårt land er ukende og da vi standen fra vår side griper sterkere enn seg er det av verdi å få en bok som "Hitler beskydder Danmark", nettopp utkommet i Sverige. Den er skrevet av pseudonymet Erik Ring, en mann som selv har levd alle disse tre underlige årene med, lyndig og klart iagner han den psykologiske og politiske bakgrunn for Danmarks merkelige særstilling mellom de okkuperte land, imidlertid også danskene, fra 29. august 1943 gikk til klar kamp og rykket fram på den ukuelige, uelastiske fronten mot det tredje rike. Endelig ble lyten om "nærstjernetakteret" og "lystnerens lille kanari-fugl" avlivet. Danskene kunne følge sitt hjerte. Skjønt skarp i sin kritikk forsvare Erik Ring "skandinavismen". Erik Scavenius hører ikke hjemme i rekken av bödrens håndterere: Petala, Loyal, Hæha, Seyss Inquart, Quisling, selv om Scavenius neppe kan sies å ha grått over de handlinger det ble ham påtvunget å utføre. Med denne lett kyniske balansekunstner som leder lyktes det Danmark å bevare folkets liv og helse, landets produksjonsapparat, rettvesenet og administrasjonen, samt på tvers av nazismen å bygge ut det rådende lyssyn slik at hele folket ble gjenoplyst av den demokratiske ånd. Det ble ventet i Danmark. For åpent tapte man tyskerne "den kalde skulder", man måtte også finne seg i et forvandlet Jyllands bondejord til betongbaner for sine fly, at danske

fabrikker måtte gå inn for krigsproduksjon og at clearingkontoen viste milliardunderskudd. Men bak bienningsgardinene tonet klokkeslagene fra Big Ben som tårspill til London radios nyheter. Den øverste administrasjonen arbeidet for danske interesser under det dansk-tyske samrøides dekkende keppa. Den brude messe var innstilt på en stillferdig passiv motstand, og en liten skare "aktivister" med uvanlige aviser og begynnende sabotasje gjorde den danske trokand fulltonende og skapte en ganske selv motstand. På siden av det hele sto nazistpartiets leder, underslageren Fritz Clausen, og ble i årenes løp en kontisk figur selv i tyskernes øyne. "Hitler beskydder Danmark" skildrer videre taugtrekingen mellom danskene og den nye øverste leder, dr. Best. Til en viss grad prøvde han å stryke danskene med hårene, med periodiske innslag av terror i denne forsiktige politikk: Gustapos egenhendige arrestasjon av historikeren Vilh. La Cour, det kognomistiske partets leder, folketingsmann Axel Larsen, professor Chievitz m. fl.

Og så brøket det løs i sommer. Da falt omsider maskene. Folket ville ikke mere. Dessuten var tyskernes nervor på britetpunktet. Ved min ste erklæring grep de til bajonetten eller revolvoren. En stor sabotasjebrønn og nærmerstikk på gatene førte til unntagelsstilstanden i Esbjerg 7. august. En spontan reaksjon i byen og mulighetene for streiker også i andre byer gjorde at unntagelsstilstanden ble opphevd. Deretter gikk Odense i ilden. Og tyskerne bøyet av om å en gang. Men uroen vokste over hele Danmark. De ble Best kaldt til Berlin og vendte tilbake med et ultimatum som krevde de skerpaste forholdsregler, deriblant dødsstraff for sabotasje. Situasjonen var klar: Danmark skulle inn under tysk styre. Dermed gikk den danske regjering av. Og samme aften landsatte tyskerne ti tusen menn i København. General Hæhken tok makten. Ni skulle kani fuglen strupes. Men Danmark lot seg ikke kvile. Danmark sanket sin flåte, noen skip kom seg unna til Sverige. Og andre like imponerende luftfliffer fulgte slag i slag. Den danske hær - 2200 menn - ble avvepnet. En liten lynkrig, antakelig Hitlermaktens siste militære "seier", og som sådan bør den kanskje få sin særlige plass i denne krigshistorie," sier Erik Ring. Samtidig arbeidet gestapo med å paralysere Danmarks sivile liv gjennom arrestasjoner. Kaj Munk var blant de store navn som sto på den liste på 500 høyest tilfeldig, som gestapo arbeidet etter. Listens tilfeldige sammensetning tyder på at den stammet fra de danske nazistiske analfabeterne. De kongelige ble holdt innesperret i sine slott. En time etter midnatt den 29. august øbbet skaddidningen og arrestasjonene ut. Tyskland anså seg fer å ha vist at det var et stort og mektig rike.

"Den tyske øverstkommanderende har med innførelsen av unntagelsstilstand tilstøbet det som den danske regjering ikke evnet, nemlig å skape ro og orden," het det allerede den 30. august i det tyske radio-konkretter fra København. Mandagene etter skulle, som vi vet, bekrefte dette, forordninger, beslagleggelser, arrestasjoner, kort sagt alle de velsignelser vi nordmenn har hatt i lange tider, ble nå daglige forrevelser også i Danmark. 1/2 million kroner i bot. Så 1 million. Og omst 1. Tyske sersjorer kontrollerte pressa ned til den minste notis. Men samtidig hørtes den velkjente lyd av eksplosjonene enn hyppigere enn før. Sabotasje ble en folkelig sport omgitt av folkets yndest. Og kjøbenhavnsmannen fornekter seg ikke. "De ringer og kaller, vi kommer og knallen. Børebros sabotørfører" leste man på husveggen i København. Men sabotasje fikk også bistrere former. Da den første henrettelse av en danske hadde funnet sted begynte man å tale om en parol: "Tre tyskere for hver danske". Man likviderte en og annen angiver. Til gjengjeld myrde nazistene den danske forfatter Clemmensen. De tilleggs avisene ble aktivere enn noensinne. Deres antall øket til femti, noen med opplag på 20 - 30 000. Tyskerne forsøkte å få kongen til å opnevne en ny regjering. De prøvde selv å finne en dansk quisling. Ingen av

defensivt. Og så fant de bare en løsning: Ny terror. Jødene, Gestapo-politi med trøning i den slags aksjoner ble tilkaldt. Tiltross for at både dr. Best og general Halder hadde forsikret om at den ikke ville finne sted, til tross for at alle store organisasjoner hadde sendt advarende protester, sattes aksjonen i gang. Den falt samtidig med feiringen av den jødiske nyttårs høytid. Fra hus til hus i disse byer med utgangsforbud etter klokken 20, kjennte de tyske naziske jegerne natten til 2. oktober med danske Scheiburgkorpemenn (dansk NS) som veivisere og angivere. Og den 2. oktober gikk den første båt sørover fra København med 600 jøder og 150 kommunister ombord. En annen båt fulgte etter, noen dager senere, og jødene fra dansk provins ble sendt med tog. Men budkavlen hadde jo gått fra hus til hus. De fleste av Danmarks jøder sov ikke hjemme den natten. 85 % av dem trilde over til Sverige. Hvordan det danske Dunkertide kunne gjennomføres finnes det mange forklaringer til. Men først og fremst så man her for første gang et helt folk reise seg som en mann mot nasjonalforfølgelsens skjendighet. De tyskerne ville frigi danske soldater og offiserer for å bruke forbitnelsen over jødene i gløden over dette, svarte danske offiserer at de ikke ønsket frigivelse på andre landenes belastning. Alle protesterte. Studentforeningens innstilte tirsdagstiltale etter å ha vedtatt en skarp protest. Universitetet og alle høyere læresteder innstilte undervisningen en uke. Ved mange skoler ble lærere og elever hjemme. Søndag morgen ble det lest opp lydtebrev fra biskoppene i alle landets kirker. De fem samvirkende politiske partier protesterte i fellesskap. Tyve ungdomsorganisasjoner leverte en sentet massaprotest. Alle yrkesorganisasjoner og ledende foreninger avlyvte hermedige protester, ja til og med den dansk-tyske forening, som var stiftet etter okkupasjonen, med formål å "fremme samarbeidet" mellom Danmark og den okkuperende makten protesterte og gikk til oppløsning kort etter.

I tre år vek danskene litt forsiktig tilbake for det store oppgjør med voldsmakten. Men for hvert overgrep ble nevnt i bukselommen knyttet hardere i bukselommen. En vakker dag var den bombe i den. Rundt om i landskapet dukket det opp unge mennesker. Og fremmede våpensmerter og trafikklitjer opptrådte å eksistere.

Slik sluttet Erik Ring sin skildring av hvordan Hitler beskytter Danmark og av hvordan danskene takler for denne beskyttelse. Den er dyr den linje Danmark har valgt nå, den motvieske, velorganiserte sabotasje og den systematiske ødeløggelse av krigsviktig industri. Men det gagnar. Det vil telle for Danmark på regnskapets dag. Og regnskapets velsignede dag rykker stadig nærmere, også tallet være den kamp Danmark nå fører.

NYHETER FRA LONDON SÖNDAG KL. 18.30.

Östfronten. I Nordrussland fortsätter general Gavorots sin hurtige framrykking i Leningradområdet. Sydvest for Leningrad rykker russerne fram på bred front, og herinde i går over 40 beleide steder östfor Krasnoje Selo. 1500 tyskere falt og mange ble tatt til fange. Sydost for Leningrad har russerne ryddet 110 km av jernbanen Leningrad - Iuga - Krisje, og de har således fått en ny jernbaneforbindelse mellom Leningrad og Moskva. - Ruter meldar om herdnakkete tyske sinkningsaksjoner med middelstore tanks, særlig på veiene. Det russiske flyvåpen griper virksomt inn i operasjonene til lands. - De tyske tropper som var omringet vest for Novgorod, er nå utsløttet. - Den finske kringkastings kronikör, Lodenius, uttalte i går at nordvestsittet utvilsomt er viktig for tyskerne, men spørsmålet er hvor mye den tyske overkommando vil ofre i nord når den må ta hensyn til fronten i sin helhet. - News Chronicle: Russarnes herredöme över sydsida av Finskobukta vokser jävnt og sikkert. Etterhvert vil den russiske Österoj-flåta komme til å spille större og större rolle, og när samtidigt russerne får utbygget nye flyplassar, vil Finland få merke at det fjernare og mer fra sin allierte. - I Barentshavet har russerne senket 2 tyske forsyningskip, hver på 6 000 tonn, en ubåt og ett annet fartöy. - Samtidig med de russiske seire på Leningradfronten, meldes fra Priposområdet om ny russisk framgang nordvest for Kolenkovitsji. - Den fri tyske kringkaster i Mos-

va uttalte i går: Den tyske front er i den største fare. Leningradoffensiven er ingen avledende manövrer. - En tyrkisk avis skriver: Det er tydelig at hele den tyske östfront rystet till sitt innerste. Den röde armés slagkraft er umätlig og selv ikke de sterkeste festningsverker har kunnet holde stand mot den. En spör seg selv hvordan det vil gå den tyske vestfront när de allierte sätter inn med hele tyngden av sine stridskrefter til lands, till sjöns og i luften. - I anledning Leningraden i går uttalte löskvåkringkastningen bländ annat: Hitlers plan om å splitte de allierte ar slått feil. I Teheran ble det oppnådd full enighet om tidspunktet og stedet for de alliertes kommende operasjoner. Vi vet at tyskerne vil komme til å forkorte sin front till den går ved ekva Spree, som renner gjennom Berlin.

Italia. De nye allierte landstigningsoperasjoner på vestkysten fortsetter å gå bra. Dagens allierte kommunike melder at det store bruhode som trepper fra 5. arme har opprettet syd for Roma er blitt utvidet i dybden og bredden. Krigskorrespondenter tilföyer et på en rekke steder er de allierte rykket mange km inn i landet og at de her örbrot noen kystbyer. Framstötet betyr en alvorlig trussel mot de tyske sambandslinjer till hovedfronten. Det ser ut till at tyskerne ennå ikke har kommet seg av overraskelsen etter det plutselige angrep. Noe tysk motangrep har hittil ikke utviklet seg, men det er rapportert om troppebevegelser fra hovedfronten i retning Roma. For få dager siden ble tre tyske pansergranadadivisioner sendt nordfra for å forsterke de tyskere som sto overfor den 5. armés hovedfront. Det var meningen at de skulle gå igang med et kraftig motangrep, men ikke för var de ankommet till Garigliano-elva för de ble angrepet i ryggen. Det britiske flyvåpen yter en vedvarende og effektiv støtte av landgangsstyrkene. I går ble det foretatt over 1300 utfall, vesentlig mot jernbaneknutepunkter og kommunikasjonslinjer. Andre fly angrep mål nord for Roma. Bare omtrent 100 tyske fly var på vingene i går. 15 av dem ble skutt ned mot et top av 9 allierte. - Det er heftige kamper på den 5. armés front. Franskmennene har hatt ny framgang i fjellene i vest tross sterk fiendtlig motstand. Amerikanerne har utvidet sitt bruhode ved Rapido-elva. - En britisk militærskribent skriver: Handlingene tyder på at den nye landgang er helt igjennom vellykket. Det er ikke tvil om et den ubetydelige tyske motstand og det at tyskerne er så sene till å handle etterpå, i første rekke skyldes mangelen på tropper. Tyskerne har kestet alle reserver inn i de voldsomme kamper lenger sør. De britiske planer her går ut på å skape en situasjon som vil gjöre en landgang mest mulig vellykket, og meget av kritikken mot felttoget i Italia vil etter dette forstumme. Den britiske overlegenhet till sjöns som muliggjorde landgangen i Nordafrika, har også muliggjort denne landgangen. Tyskerne er blitt tvunget till å holde to utsatte fronter på öst- og vestkysten av Italia med utilstrekkelige tropper og lange forbindelseslinjer. Engelskmennene har aldri undervurdert vanskelighetene ved invasjonstøt og landgangsoperasjoner. I lange men er at de har overvurdert farene. Men i hvert fall vokser håpet om befrielse for hver ny heldig gjennomfört landstigning.

Et kraftig tysk ubåtangrep mot en alliert konvoy mellom Spania og Portugal, som varte i 4 dager og 3 netter, endte med fullstendig nederlag. En tysk ubåt og sannsynligvis to til ble senket; to ubåter ble skadet og flere tyske fly skutt ned. Alle skip i konvojen er nå kommet vel fram till sitt mål, bare to av dem ble ubetydelig skadet. Britiske fly fra Storbritannia, Gibraltar og Azorene deltok i kampen.

Flyangrep. 12 av 90 tyske fly som flöy inn över England fredag natt ble skutt ned. - Det branner fremdeles i Jürgenburgt etter det kraftige RAF-angrep mot byen lördag etten, da det ble sluppet 2000 tonn bomber. - Amerikanske lærerfly og jagerbomberfly fra De britiske öyer og dominions eskortert av store britiske jagerbomberfly foretok i dagslys i dag en rekke utfall mot Nordfrankrike.

Jugoslavia. Skipsfarten i Adriaternavet angripes stadig av allierte fly fra Italia. I tiden 6-16. januar ble det således notert treff på 10 större fiendtlige forsyningskip, hvorav flere ble senket. Minst 20 mindre skip ble skadet.